

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Inovácia: Vplyv na priemyselné zmeny a úloha EIB“

(2007/C 256/17)

Európsky hospodársky a sociálny výbor sa 6. júla 2006 rozhodol vypracovať podľa článku 29 ods. 2 vnútorného poriadku stanovisko z vlastnej iniciatívy na „Inovácia: Vplyv na priemyselné zmeny a úloha EIB“.

Poradná komisia pre priemyselné zmeny poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 20 júna 2007. Spravodajcom bol pán TÓTH a pomocným spravodajcom pán E. CALVET CHAMBON.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 437. plenárnom zasadnutí 11. a 12. júla 2007 (schôdza z 11. júla) prijal 138 hlasmi za, pričom 1 člen hlasoval proti a 3 sa hlasovania zdržali., nasledujúce stanovisko:

1. Závery a odporúčania

1.1 EHSV preskúmal súvislosti medzi inováciami a priemyselnými zmenami, ako i množstvo iniciatív uskutočnených na európskej a národnej úrovni a vo svojom stanovisku z vlastnej iniciatívy sa rozhodol analyzovať aspekty inovačného systému, ktoré môžu podporiť priamu premenu výsledkov výskumu na obchodný úspech, ako i posilnenie a rast európskeho priemyslu a hospodárstva. EHSV sa rozhodol predložiť niekoľko odporúčaní.

1.2 EHSV zastáva názor, že treba poukázať na skutočnosť, že v mnohých krajinách a regiónoch existuje úzky vzťah medzi úspešnou inováciou a otvorenosťou spoločnosti a vzdelávacieho systému. Pokiaľ sa v našom storočí objavujú inovácie – a práve inovácie sú skutočne rozhodujúcim faktorom nielen v ekonomickom živote, ale vo všetkých oblastiach činnosti – môžu sa ľudské zdroje jasne stať silným faktorom rastu. EHSV sa domnieva, že tento faktor sa stane čoraz rozhodujúcejším katalyzátorom rozvoja a preto základom inovácií bude musieť byť najmä rozsiahly systém vzdelávania a odbornej prípravy v súlade s kritériami celoživotného vzdelávania, ktorý by mal byť postavený na rovnakom prístupe k databázam s otvoreným zdrojom a otvoreným obsahom (*open source, open content knowledge database*).

1.3 Podľa EHSV je dôležité, aby spoločnosti dosiahli súčinnosť medzi inováciami a „ľudským“ priemyslom založeným na vedomostiach, pretože tá predstavuje nielen základ inovácií ale zároveň podporuje ich rozmach. Súčasne treba nájsť prostriedky na to, aby sa zamestnanecká štruktúra flexibilne prispôbila priemyselnej reštrukturalizácii a aby sa vytvorili potrebné finančné podmienky.

1.4 EHSV považuje za mimoriadne dôležité, aby sa zvýšilo verejné povedomie o úspešných inovačných iniciatívach a ich pozitívny ohlas u verejnosti. Sociálna inovácia má kľúčový význam v celom inovačnom reťazci. Netechnologické inovácie, ako sú napríklad nové modely podnikov, lepšie plánovanie, skvalitnenie organizácie práce a schopností, sú rovnako dôležité ako technologické inovácie. Vo všeobecnosti je organizačná inovácia v oblasti organizačného rozvoja potrebná pre čo možno najlepšie využitie potenciálu technologických inovácií.

1.5 Sociálni partneri, subjekty a inštitúcie organizovanej občianskej spoločnosti už dnes zohrávajú veľmi dôležitú úlohu v procese identifikácie, upevňovania a prijímania modernizačných impulzov vychádzajúcich z inovácií. Domnievame sa však, že túto úlohu treba posilniť a začleniť do nej tiež formulovanie strategických priorít a tvorbu politiky.

1.6 EHSV je presvedčený, že na vyriešenie európskeho paradoxu, ktorý spočíva v silnom základnom výskume, ale zaostávaní v praktickom a obchodnom využití dosiahnutých výsledkov, je potrebné preniesť dôraz zo zvyšovania podielu HDP investovaného do výskumu a vývoja na zmenu štruktúry týchto výdavkov. Je nutné zintenzívniť úsilie v oblasti výdavkov a súčasne venovať väčšiu pozornosť novým postupom.

1.6.1 V členských štátoch Európskej únie často prevažuje v oblasti výskumu a vývoja ponuka na trhu; ponuka zložená z výsledkov výskumu v oblasti výskumu a vývoja je väčšia ako podnikateľský dopyt. Dopyt na trhu sa musí posilniť znížením rizika spojeného s podnikaním, vytvorením vhodnejších podmienok pre výskum v súkromnom sektore, zmenou podnikateľského prostredia a podporou spolupráce medzi univerzitami, vedeckými ústavmi a podnikmi.

1.6.2 Zvyšovanie trvalej inovačnej schopnosti podnikov si vyžaduje koordinované úsilie v oblasti financovania, výskumu a vývoj, priemyslu, daní, vzdelávania, ochrany životného prostredia, médií a komunikácie tak na európskej, ako i národnej a regionálnej úrovni.

1.6.3 Domnievame sa, že je vhodné uvažovať o riešení, ktoré už niektoré členské štáty uviedli do praxe a na základe ktorého by spoločnosti zaoberajúce sa vývojovou činnosťou alebo spoločnosti, ktoré by úlohami poverili výskumné ústavy, mali prostredníctvom výzev na predkladanie ponúk prístup k doplňujúcim finančným prostriedkom zo štátneho rozpočtu alebo zo súkromných zdrojov.

1.7 EHSV poukazuje na to, že v oblasti uznania a ochrany duševného vlastníctva je EÚ čoraz menej schopná plniť narastajúce požiadavky svetovej hospodárskej súťaže. Je potrebné

naďalej uznávať význam zverejňovania vedeckých výsledkov a z neho vyplývajúcu úlohu hodnotenia, t. j. význam „vedeckého trhu“; rovnako obchodné využitie a patentovanie výsledkov výskumu, dodržiavanie práv v oblasti duševného vlastníctva a lepšie presadzovanie záujmov Spoločenstva sú otázky, ktoré si vyžadujú väčšiu pozornosť a prijatie súhrnných opatrení. EHSV sa domnieva, že je dôležité, aby súčasne s vývojom práva Spoločenstva členské štáty uvažovali o vhodných nástrojoch politiky na rozvoj ochrany práv duševného vlastníctva, vrátane monitorovania využívania patentov, čím by sa zlepšila spolupráca vo vnútri EÚ.

1.8 EHSV je presvedčený, že v záujme podpory inovácií, dynamického rastu konkurencieschopnosti a smerovania k trvalo udržateľnému rozvoju je nevyhnutné zabezpečiť riadiace funkcie pre strategické inovácie a najsť riešenia v otázke odborného vzdelávania podnikových výskumníkov a odborníkov v tejto oblasti. Je mimoriadne dôležité začleniť informačné a komunikačné technológie⁽¹⁾ do systému vzdelávania tak, aby elektronické vzdelávanie (*e-learning*) venovalo osobitnú pozornosť školeniu v riadení inovácií, stimulačným nástrojom v tejto oblasti a organizačným podmienkam.

1.9 Podľa EHSV sa musí v záujme inovácií vynaložiť úsilie na zosúladienie prioritných smerovaní priemyselných zmien s prioritnými cieľmi v oblasti vzdelávania a ďalšieho vzdelávania, čo v rámci vzdelávania umožní včas reagovať na požiadavky a zmeny trhu. Je dôležité, aby okrem voľného pohybu výskumných pracovníkov bola zabezpečená vhodná mobilita v riadení inovácií, čo by umožnilo širokú spoluprácu medzi riadiacimi pracovníkmi inštitúcií zameraných na inovácie a ich partnermi vo vedeckých a technologických parkoch.

1.10 EHSV zastáva názor, že riadiace a organizačné štruktúry schopné zvýšiť efektívnosť technologických transferov zohrávajú mimoriadnu úlohu v stimulovaní priemyselných zmien. Priemyselné, vedecké alebo technologické parky a technologické strediská sú mimoriadne významnými nástrojmi na zabezpečenie nevyhnutných odborných znalostí a pomoci, spolu s laboratóriami nevyhnutnými pre začatie činnosti malých a stredných podnikov, upevnenie, zabezpečenie akcií na trhu a udržiavanie kroku s technologickým pokrokom. Zabezpečenie toho, aby podniky mali podmienky pre inováciu s uspokojivým obsahom a za relatívne nízke ceny si čoraz viac vyžaduje fungovanie organizácií zaoberajúcich sa technologickým transferom v sieťach takým spôsobom, aby sa logistické úlohy uskutočňovali prostredníctvom informačných a komunikačných technológií. Komisia musí uvažovať o rôznych prístupoch pokiaľ ide o rozvoj takýchto štruktúr, najmä podporovať rozvoj vedecko-technologických pólů (pólů konkurencieschopnosti) a vedomostných centier. Vedecké póly (konkurencieschopnosti) zahŕňajúce univerzity, vedecko-technologické parky alebo inkubátory.

⁽¹⁾ „Celoživotné vzdelávanie podporované informačnými technológiami a priemyselné zmeny“, CCMI/034, 13. septembra 2006.

bačné a technologické centrá by mali mať kľúčovú úlohu v realizácii priorít rozvoja EÚ. Mali by sa tiež prijať opatrenia uľahčujúce vznik takýchto štruktúr.

1.11 EHSV sa domnieva, že v diskusiách o rozpočte a najmä v schválených rozpočtových číslach sa nehovorí o dôrazne stanovených cieľoch EÚ, ako je napríklad Lisabonská stratégia, ktorej cieľom je urobiť z Európy v dohľadnej dobe najkonkurencieschopnejšiu svetovú ekonomiku. Hoci Komisia poskytuje významné nástroje na programy pre výskum a vývoj, úloha a význam týchto nástrojů nerastie tak, ako by sa očakávalo. Tieto programy by si svoju úlohu splňali skutočne účinne, ak by sa ich dosah v členských štátoch znásobil a ak by sa vytvorili programy zodpovedajúce špecifickým podmienkam jednotlivých krajín. To sa však nedeje. EHSV si myslí, že Komisia by mala prehodnotiť svoj systém riadenia inovácií a podporiť lepšiu spoluprácu medzi členskými štátmi, čo by umožnilo znásobiť účinok zdrojů pre výskum a vývoj, najmä s ohľadom na priority rozvoja EÚ.

1.12 V otázke financovania EHSV víta mnohoraké úsilie Európskej investičnej banky (skupina EIB) s cieľom posilniť výkon a inovačné schopnosti európskeho hospodárstva tak na strane ponuky, ako i na strane dopytu. EHSV upozorňuje na to, že ide len o jeden prvok z množstva finančných nástrojů: európsky rozpočet musí inováciám zabezpečiť finančné zdroje zodpovedajúce cieľom Lisabonskej stratégie. Príspevky z rozpočtů členských štátů a regiónů v podobných rozmeroch sú tiež potrebné.

1.13 Z doterajších skúseností podľa EHSV vyplýva, že činnosť EIB spôsobuje pákový efekt. Práve z tohto dôvodu EHSV vyzýva skupinu EIB, aby nepretržite a prísne skúmala možnosti podpory pákového efektu v spolupráci s Komisiou a finančným sektorom všeobecne, s cieľom dosiahnuť maximálny pákový efekt.

1.14 EHSV sa domnieva, že skupina EIB má ešte stále obrovské možnosti ako štátna banka a súčasne ako poskytovateľ služieb. EHSV apeluje na skupinu EIB, aby okrem riadenia finančných zdrojů z rozpočtu Spoločenstva rozšírila svoju činnosť aj na súkromný kapitálový trh.

2. Moderná Európa podporujúca inovácie

2.1 Oznámenie Komisie KOM(2006) 589, ktoré bolo uverejnené pri príležitosti neformálneho stretnutia hláv európskych štátů a predsedů vlád 20. októbra 2006 v Lahti počas fínskeho predsedníctva, sa rôznym spôsobom zaoberá otázkami dosahu inovácií na zmenu priemyselnej štruktúry. V oznámení sa uvádza, že hoci Európa a členské štáty majú veľmi veľký

inovačný potenciál, trápi ich množstvo paradoxov: my, Európania, máme mnoho nových nápadov, často však nedokážeme naše nápady premeniť na nové produkty, pracovné miesta a patenty; vzniká mnoho malých, vysoko inovačných podnikov, ktoré však len ťažko prerastú do veľkých, globálne úspešných spoločností, v určitých sektoroch, napr. v telekomunikáciách, sa okrem iného prejavilo zavedenie (IKT) inovácií významným nárastom produktivity, zatiaľ čo v iných, ako ukazujú príklady, sa takto neprejavilo. Inovácie a priemyselné zmeny vyžadujú dôkladné a pružné právne predpisy v oblasti registrovania patentov a duševného vlastníctva. Na tento účel treba preskúmať nariadenie Rady o patente Spoločenstva z 1. augusta 2000 a lepšie ho prispôsobiť rýchlo sa meniacim ekonomickým trendom (pozri najmä povinné licencie a príčiny zániku patentu Spoločenstva). Preto sú potrebné postupy, ktoré uľahčia využitie registrovaných patentov na rôzne priemyselné a/alebo obchodné účely a ktoré uznajú duševné vlastníctvo individuálnych subjektov ako sú výskumní pracovníci, riadiaci pracovníci alebo inžinieri alebo skupiny subjektov, i keď tvoria správnu alebo podnikateľskú štruktúru a inovácia nie je súčasťou tejto štruktúry.

2.2 Inovácie môžu mať optimálny dosah na zmenu priemyselnej štruktúry za predpokladu, že existuje systém koordinácie nástrojov na úrovni spoločností, sektorov, regiónov, členských štátov a EÚ a za predpokladu, že sa stranám zúčastňujúcim sa tohto procesu (spoločnosti, zamestnávateľia, vzdelávacie zariadenia a vedecké ústavy alebo tiež iné organizácie) poskytnú ľahko dostupné a pre užívateľa zrozumiteľné nástroje.

2.3 Na úrovni spoločnosti sú hnacími silami inovácií predovšetkým: i) strategické riadenie inovácií; ii) strategické riadenie ľudských zdrojov; iii) rozvoj zručností; iv) používanie nových metód organizácie práce; v) podnikové dohody o inováciách. Prechod zo statickej na dynamickejšiu organizáciu práce, ktorá by zdôraznila rešpektovanie a oceňovanie zručností a schopností každého zamestnanca a odborníka a ktorá by ponúkla možnosti ďalšieho vzdelávania a/alebo odbornej rekvalifikácie, podporí vedomosti a inovácie, ako i vznik väčšieho množstva nových nápadov.

2.4 V rámci podniku sú aktívnymi hnacími silami riadenia zmien predovšetkým: i) hodnotenie schopností a plány profesionálneho rastu jednotlivcov; ii) externalizácia služieb; iii) ďalšie vzdelávanie a rekvalifikácia; iv) kolektívne dohovory a sociálne plány reorganizácie podniku.

2.5 Na úrovni sektorov a regiónov sa môže uvažovať o zavedení týchto aktívnych nástrojov: i) rozvoj miestnych výrobných systémov (*clusters*); ii) inovačné siete a partnerstvá; iii) vedecké, technologické a priemyselné parky a inovačné póly; iv) regionálne inovačné stratégie a regionálne plány rozvoja, ako i inštitúcie zabezpečujúce ich implementáciu; v) regióny založené na vedomostiach.

2.6 Európska komisia nepretržite monitoruje, v ktorých európskych sektoroch sa javia inovácie ako najúčinnejšie.

2.7 Európsky hospodársky a sociálny výbor podčiarkuje, že nemožno vylúčiť rýchly rast inovačných schopností alebo zvýšenie podielu pridanej hodnoty v ktoromkoľvek sektore. Výbor odporúča, aby sa podporovali akékoľvek nové inovačné nápady týkajúce sa nových metód používania materiálov, vývoja technológií a nových výrobkov a novej úrovne kvality a pridanej hodnoty.

2.8 Práve prostredníctvom vlastnej národnej politiky v oblasti zamestnanosti, priemyslu, inovácií, ochrany životného prostredia, vzdelávania a obchodu, ako aj koordináciou na všetkých stupňoch verejnej správy vlády členských štátov proaktívne podnietia vplyv inovácií. Pridaná hodnota, ktorú v tomto procese predstavuje partnerstvo so sociálnymi partnermi a subjektmi organizovanej občianskej spoločnosti, je jednoznačná. Na národnej úrovni existuje tiež potreba klásť dôraz na: i) výskum a systém predvídania nových zdrojov vytvárania pracovných miest; ii) programy ďalšieho vzdelávania a rekvalifikácie; iii) stratégiu vzdelávania a celoživotného vzdelávania; iv) organizáciu pracovného trhu podporujúcu rozvoj schopností a mobility.

2.9 Inovačné formy cezhraničnej spolupráce môžu zohrávať mimoriadne významnú a špecifickú úlohu katalyzátora v oblasti inovácií a priemyselných zmien. V tejto súvislosti treba vyzdvihnúť význam spoločných technologických iniciatív (STI) v oblasti nanotechnológií, inovačnej medicíny, vodíkových a palivových článkov, zabudovaných počítačových systémov, letectva a vzdušnej dopravy, globálneho monitorovania životného prostredia a bezpečnosti. Ďalej treba zdôrazniť význam európskych technologických platforiem a ich ďalší rozvoj. Vynikajúcim príkladom je všeobecné šírenie skúseností európskej technologickej platformy pre oceľ, platformy pre čisté uhlie a technologickej platformy WATERBORNE, ktoré sa už môžu pochváliť slušnými výsledkami.

2.10 Na úrovni európskych inštitúcií by sa mala uskutočňovať koordinovaná a aktívna implementácia a rozvoj nasledujúcich bodov: i) Lisabonská stratégia; ii) stratégia trvalo udržateľného rozvoja; iii) partnerstvo pre rast a zamestnanosť; iv) európsky sociálny dialóg (v rámci sektorov a medzi jednotlivými sektormi); v) programy Spoločenstva v oblasti výskumu a vývoja, inovácií, zamestnanosti, vzdelávania a celoživotného vzdelávania; vi) regionálna politika Spoločenstva, vii) Európsky sociálny fond (ESF), Európsky fond regionálneho rozvoja (EFRR); viii) Európske stredisko pre sledovanie zmien, ix) európsky systém predvídania nových zdrojov vytvárania pracovných miest.

2.11 Sľubná je iniciatíva týkajúca sa Európskeho technologického inštitútu (ETI) ⁽²⁾. V tomto stanovisku je nutné zdôrazniť, že práve súčasná začiatková fáza rozvoja rámca činnosti inštitútu ponúka najväčší priestor na zabezpečenie skutočného prínosu inštitútu k premene inovácií na nové produkty a pracovné miesta.

2.12 Spomedzi iniciatív Európskej komisie by sme mali poukázať na oznámenie KOM(2006) 728 v konečnom znení s názvom „Cesta k účinnejšiemu využívaniu daňových stimulov v prospech VaV“ z 22. novembra 2006.

2.13 Rovnaký význam má aj iniciatíva Európskej komisie zameraná na podporu výskumu a vývoja a inovácií, ktorá sa týka pravidiel v oblasti štátnej pomoci ⁽³⁾.

2.14 Európsky hospodársky a sociálny výbor súhlasí s tým, že je mimoriadne dôležité: i) vytvoriť základy vedúcej úlohy Európy v strategických technológiách budúcnosti; ii) prijať hlbkové opatrenia pre výrazné posilnenie väzieb medzi univerzitami, výskumom a podnikmi; iii) zlepšiť rámcové podmienky.

2.15 V súvislosti so všeobecnými rámcovými podmienkami je potrebné venovať osobitnú pozornosť týmto aspektom: i) jednotný vnútorný trh; ii) financovanie inovácií; iii) duševné vlastníctvo v 21. storočí; iv) podpora vonkajších obchodných a ekonomických vzťahov podnikov EÚ a prístup na trhy v tretích krajinách.

2.16 Navyše treba čo najskôr pristúpiť k preskúmaniu jednotlivých sektorov s cieľom maximálne zlepšiť špecifické podmienky sektorov. V rámci tohto procesu sa žiada venovať zvláštnu pozornosť nasledujúcim aspektom: i) faktorom súvisiacim s MSP; ii) príspevku k dosiahnutiu cieľov Lisabonskej stratégie; iii) prepojeniu medzi regiónmi.

3. Úloha skupiny Európskej investičnej banky

3.1 EHSV upozorňuje na to, že v záujme dosiahnutia čo možno najpriaznivejšieho vplyvu inovácií na priemyselné zmeny sú potrebné všetky finančné prostriedky a ich harmonické využívanie. Všetky vhodné produkty finančných a kapitálových trhov musia byť dostupné bez ohľadu na to, či ich vytvorili tradičné finančné inštitúcie, orgány verejnej moci na úrovni regiónov alebo členského štátu, alebo Európska únia. Finančné nástroje musia byť dostupné počas celého inovačného procesu, t. j. až po jeho úplnú realizáciu a finančné zdroje musia zabezpečiť stimuláciu technologického tlaku/dopytu trhu (*market push/pull*). V súvislosti s touto rozsiahlou otázkou financovania sa stanovisko zameriava na jeden z kľúčových subjektov v tejto oblasti, ktorým je skupina Európskej investičnej banky združujúca nástroje Európskej investičnej banky (EIB) a Európskeho investičného fondu (EIF).

3.2 EIB a EIF si za hlavné ciele stanovili okrem iného posilnenie výkonu európskej ekonomiky a inovácií. Budú sa vyžadovať vhodné finančné nástroje na dosiahnutie tohto cieľa, ktorý prispieje k splneniu cieľov Lisabonskej stratégie a Európskej

iniciatívy pre rast. Iniciatíva i2010 predstavuje hlavný príspevok EIB k procesu zameranému na posilnenie inovačnej schopnosti a konkurencieschopnosti v Európe. Iniciatíva si kladie za cieľ poskytnúť v priebehu desiatich rokov 50 miliárd eur na podporu investičných projektov v Európe v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy, výskumu, vývoja a inovácií, vyspelých informačných a komunikačných technológií (IKT) (vrátane služieb audiovizuálnych médií a ich obsahu) a elektronických služieb.

3.2.1 Odhaduje sa, že hodnota záväzkov na podporu projektov i2i od roku 2000 dosiahla koncom roka 2006 46 miliárd eur. Znamená to, že cieľových 50 miliárd eur v roku 2010 môže byť prekročených. Prostredníctvom mechanizmu štruktúrovaného financovania, ktorý sa nesústreďuje iba na ciele v oblasti výskumu a vývoja, rozšírila EIB tiež svoju finančnú kapacitu v záujme lepšieho usmernenia finančných zdrojov smerom k špičkovým a inovačným produktom, postupom a systémom. Cieľom je podporiť projekty a jednotlivcov zúčastňujúcich sa na projektoch, ktoré nemajú investičnú hodnotu a preto znamenajú zvýšené úverové riziko. EIB vytvorila úverové linky spolu s vhodnými finančnými sprostredkovateľmi, aby sa mohli financovať investičné aktivity rozvíjané MSP.

3.2.2 Navyše sa rozvíjajú inovačné transakcie, vrátane mechanizmov na zdieľanie rizika a/alebo kombinácie národných a regionálnych podporných nástrojov s produktmi EIB, aby bolo možné reagovať na špecifické potreby MSP. EIF sa prostredníctvom kapitálových investícií a záruk sústreďuje zvlášť na malé a stredné podniky (MSP). EIF svojimi aktivitami dopĺňa pomoc EIB poskytovanú MSP.

3.2.3 Pokiaľ ide o prístup MSP k úverom, bolo by potrebné upozorniť na negatívny vplyv dohody Bazilej II. Táto dohoda vo všeobecnosti stanovuje špecifické povinnosti bankového systému, na základe ktorých musia banky určiť kapitálovú primeranosť každého MSP žiadajúceho o úver. Na výpočet kapitálovej primeranosti budú musieť MSP poskytnúť omnoho širší súbor kvantitatívnych, ale aj kvalitatívnych údajov. MSP, ktoré nemajú informačné systémy, ako napríklad ERP (Enterprise Resourcing Planning – plánovanie zdrojov podniku), nebudú schopné dodať všetky potrebné informácie. Systémy ERP sú finančne veľmi náročné a veľká väčšina MSP ich nemá k dispozícii, čo im znemožní získať úver za výhodných podmienok a teda negatívne ovplyvní ich rozvoj. Výbor preto žiada EIB a Európsku komisiu, aby pozorne monitorovali úroveň prístupu MSP k financovaniu, ktoré potrebujú a vzťah medzi týmto prístupom a dôsledkami dohody Bazilej II.

3.3 Podpora inovácií zo strany EIB predpokladá rozvoj nových finančných postupov a produktov primeraných profilu rizikových operácií. Súčasne sa v záujme zvyšovania pridanej hodnoty a účinnosti rôznych finančných nástrojov Spoločenstva implementujú nové spoločné iniciatívy skupiny EIB a Komisie vytváraním partnerstiev s programami financovanými z európskeho rozpočtu, ako napr. 7. rámcový program

⁽²⁾ KOM(2006) 604 v konečnom znení.

⁽³⁾ Nariadenie Komisie (ES) č. 364/2004 z 25. februára 2004, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (ES) č. 70/2001, Ú. v. EÚ L 63, 28.2.2004.

a program pre konkurencieschopnosť a inováciu (CIP). Hoci sa tieto spoločné iniciatívy neobmedzujú len na Finančný nástroj zdieľania rizík (RSFF), ktorý začne fungovať v roku 2007 alebo nové iniciatívy EIF v rámci RSFF, sú tieto zvlášť dobrým príkladom.

3.4 Finančný nástroj na zdieľanie rizík (RSFF)

3.4.1 Finančný nástroj na zdieľanie rizík (RSFF) je novou a inovačnou iniciatívou, ktorú vytvorila Komisia v spolupráci s Európskou investičnou bankou na podporu investícií zo súkromného sektora do výskumu, technického rozvoja a demonštračných činností, ako aj do oblasti inovácií v Európe, prostredníctvom vhodných záruk na pôžičky pokrývajúce európske rizikové projekty v oblasti inovácií. Tento nový nástroj má zjednodušiť prístup k financovaniu formou úverov pokiaľ ide o aktivity, ktorých rizikový profil je vyšší než priemer a to na základe zdieľania rizík medzi Európskym spoločenstvom, EIB a účastníkmi projektov v oblasti výskumu, vývoja a inovácií. Okrem financovania zo zdrojov 7. rámcového programu budú mať európski výskumní pracovníci prístup k finančným zdrojom poskytovaným Európskou investičnou bankou v rámci RSFF.

3.4.2 Finančný nástroj na zdieľanie rizík, ktorého činnosť sa riadi rovnakým rámcom ako existujúce pravidlá EIB týkajúce sa štruktúrovaného finančného nástroja (SFF), bude pozostávať z dvoch programov spoločne financovaných Európskou komisiou (7. rámcový program) a EIB, pričom každý prispeje čiastkou až do 1 miliardy eur v období 2007 – 2013. Zdroje 7. rámcového programu sa použijú na financovanie projektov v oblasti výskumu, technického rozvoja a demonštračných činností; rovnako zdroje EIB sa budú môcť použiť na financovanie projektov v oblasti inovácií. Čiastka z týchto dvoch programov, ktorá môže dosiahnuť až 2 miliardy eur sa použije na financovanie rizikového kapitálu a v širšej miere umožní financovať výskumné, vývojové a inovačné programy s rizikovým profilom vyšším než priemer. V tejto súvislosti sa očakáva, že EIB bude schopná poskytnúť finančnú podporu v rámci dopĺňujúceho financovania zodpovedajúceho až 10 miliárd eur. RSFF sa zameriava na podporu európskych výskumných iniciatív, ako sú napr. Európske strategické fórum o výskumnej infraštruktúre (ESFRI), Európska technologická platforma, Spoločná technologická iniciatíva alebo projekty v rámci Európskej agentúry pre koordináciu výskumu (Eureka).

3.4.3 Finančný nástroj na zdieľanie rizík, ktorý vychádza z myšlienky zdieľania rizík medzi Spoločenstvom, EIB a účastníkmi projektov, prináša dopĺňujúci nástroj financovania výskumu, vývoja a inovácií, pretože ponúka širokú škálu možností tak súkromnému sektoru, ako i výskumníkom, čím dopĺňa škálu existujúcich nástrojov na financovanie výskumu, vývoja a inovácií. RSFF umožňuje EIB vypracovať finančné nástroje, ktoré vyrovnávajú trhové nedostatky a reagujú na špecifické, ciele požiadavky každého sektora a účastníka projektu a takto rozširujú spektrum potenciálnych finančných užívateľov. RSFF bude dostupný právnym subjektom rôznej veľkosti a štatútu, najmä veľkým spoločnostiam, stredne veľkým spoločnostiam (*mid-caps*), MSP, výskumným organizáciami,

univerzitám, spolupracujúcim štruktúram alebo ad hoc štruktúram (*Special Purpose Vehicles*). Prostredníctvom dohôd o zdieľaní rizík s bankovým sektorom prispeje EIB k zlepšeniu celkovej schopnosti finančných aktérov podporovať výskumné, vývojové a inovačné aktivity, najmä v oblasti MSP.

3.4.4 Rada na svojom zasadnutí (v zložení pre konkurencieschopnosť) sa v júli 2006 rozhodla vyčleniť pre RSFF najskôr čiastku 500 miliónov eur až do strednodobého preskúmania 7. rámcového programu, aby RSFF mohol rýchlo začať svoju činnosť s dostatočnou „kritickou masou“. Uvoľnenie ďalšej čiastky v hodnote 500 miliónov eur až do roku 2013 z rozpočtu Spoločenstva bude závisieť od výsledkov strednodobého preskúmania a potenciálnych žiadostí o použitie tohto nového nástroja. Všeobecné podmienky týkajúce sa používania finančných prostriedkov a pravidiel riadenia RSFF, vrátane podmienok zvoliteľnosti, pravidiel a rozdelenia rizík medzi inštitúcie, sú stanovené v programoch „Spolupráca“ a „Kapacity“ 7. rámcového programu. Podrobné opatrenia upraví bilaterálna dohoda medzi Európskou komisiou a EIB, ktorá bola podpísaná 5. júna 2007.

3.5 Pomoc EIF na podporu inovácií

3.5.1 EIF uskutočňuje príkazy v mene svojich akcionárov (EIB, Európska komisia) alebo tretích strán (na úrovni členského štátu) na podporu inovácií a financovania MSP v súlade s cieľmi Spoločenstva. Koncom roka 2006 dosiahli transakcie EIF celkovú hodnotu 15 miliárd eur, z toho 11,1 miliárd eur predstavovali záruky a 3,7 miliárd eur operácie rizikového kapitálu.

3.5.2 Lisabonská stratégia zameraná na posilnenie európskej konkurencieschopnosti je jednou z hlavných hnacích síl činnosti EIF (EIF je jediným orgánom EÚ na financovanie MSP). S 3,7 miliardami eur investovanými do 244 fondov rizikového kapitálu prispel EIF k zníženiu rozdielov existujúcich v oblasti inovácií, pretože spôsobený pákový efekt priniesol MSP a začínajúcim firmám s rýchlym rastom okolo 20 miliárd eur (vrátane niektorých úspechov v celosvetovom meradle ako napr. Skype, Bluetooth/Cambridge Silicon Radio alebo kelkoo). Európska rada vo svojich záveroch z marca 2005 odporúča, aby EIF rozšíril svoje aktivity o financovanie technologických transferov. Prvé operácie týkajúce sa technologického transferu sa podpísali pre aktivity súvisiace s prideľovaním licencií a vedľajšie aktivity.

3.5.3 V rámci novej finančnej perspektívy bude EIF zodpovedný za riadenie programu pre konkurencieschopnosť a inováciu a bude jedným z hlavných aktérov iniciatívy JEREMIE. Tieto dva programy sú zamerané na zlepšenie financovania MSP a finančného inžinierstva.

3.5.3.1 Program pre konkurencieschopnosť a inováciu, ktorý predstavuje jeden z rozhodujúcich nástrojov EÚ pre MSP a inovácie, poskytuje rizikový kapitál (vrátane financovania aktivít technologického transferu, sietí „podnikateľských anjelov“, tzv. *business angels*, a ekoinovácií) a prístup k záručným mechanizmom pre MSP.

3.5.3.2 V rámci iniciatívy JEREMIE (*Joint European Resources for Micro to Medium Enterprises*, Spoločné európske zdroje pre mikropodniky až stredne veľké podniky) si môžu národné a regionálne orgány vybrať spôsob použitia zdrojov z EFRR vo forme vhodných finančných nástrojov zodpovedajúcim podmienkam trhu, ako vlastný kapitál, rizikový kapitál, záruky alebo pôžičky. Iniciatíva JEREMIE bola vytvorená s cieľom optimalizovať financovanie z EFRR podnietením doplnkových zdrojov, pričom jej implementáciu uľahčuje pružnejší regulačný rámec. Zvýšenie kapitálu EFR v roku 2007 by malo doplniť zdroje programu pre konkurencieschopnosť a inováciu a iniciatívy JEREMIE. Odhaduje sa, že do roku 2013 využije finančné nástroje EFRR viac ako 1 milión MSP.

3.5.3.3 Vzhľadom na vysokú mieru pákového efektu (napr. 1 euro z rozpočtu Spoločenstva prinesie pre MSP prostredníctvom záruk až 50 eur) a silnú úlohu katalyzátora vo vzťahu

k finančným subjektom (najmä fondy rizikového kapitálu) treba finančné nástroje Spoločenstva považovať za jeden z najlepších postupov v rámci lisabonskej agendy. V záujme širšieho využitia technologických aplikácií v rámci programu pre konkurencieschopnosť a inováciu je potrebné zamerať sa na univerzity a MSP a klásť väčší dôraz na podporu opatrení zameraných na uľahčenie identifikácie intelektuálneho kapitálu, dôraz na povolenia a vydávanie povolení, dohôd o spolupráci a z nich vyplývajúci prospech. Úspešná implementácia sa musí zabezpečiť prostredníctvom iniciatívy JEREMIE podobne ako v prípade pravidiel týkajúcich sa financovania a štátnej pomoci.

3.5.4 EIB a EIF sa v roku 2006 dohodli na spoločných operáciách, ktoré spočívajú najmä na kombinácii úverových liniek EIB a záruk EIF pre inovačné MSP. Predpokladá sa, že takéto operácie sa budú ďalej rozvíjať, najmä v rámci iniciatívy JEREMIE.

V Bruseli 11. júla 2007

Predseda

Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Dimitris DIMITRIADIS

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Pracovné príležitosti pre prioritné skupiny obyvateľstva (Lisabonská stratégia)“

(2007/C 256/18)

Európsky hospodársky a sociálny výbor sa rozhodol 14. septembra 2006 (potvrdené 26. októbra 2006) podľa článku 31 vnútorného poriadku (v rámci prác EHSV na žiadosť zasadnutia Európskej Rady z 23.-24. marca 2006) vypracovať informačnú správu na tému *Pracovné príležitosti pre prioritné skupiny obyvateľstva (Lisabonská stratégia)*.

Európsky hospodársky a sociálny výbor sa 15. marca 2007 rozhodol podľa článku 29 ods. 2 vnútorného poriadku zmeniť túto informačnú správu na stanovisko z vlastnej iniciatívy.

Odborná sekcia pre zamestnanosť, sociálne veci a občianstvo poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci, prijala svoje stanovisko 18. júna 2007. Spravodajcom bol pán GREIF.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 437. plenárnom zasadnutí 11. a 12. júla 2007 (schôdza z 12. júla) prijal 122 hlasmi za, pričom 2 členovia sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závery a odporúčania

1.1 V tomto stanovisku sa poukazuje na to, že ambiciózne lisabonské ciele zamestnanosti boli z kvantitatívneho hľadiska – aj keď s výraznými rozdielmi medzi krajinami, ktoré je potrebné mať stále na zreteli – dosiahnuté iba obmedzene. Tiež pokiaľ ide o kvalitu pracovných príležitostí, naskytá sa rozporuplný obraz: proti potešiteľným príkladom osvedčených postupov v politike zamestnanosti jednotlivých členských štátov, ktoré je podľa názoru EHSV v budúcnosti potrebné systematickejšie zhromažďovať a vyhodnocovať, stoja trizve fakty z celej EÚ:

nanosti, najmä u žien, ktorý je možné v posledných rokoch pozorovať, pramení vo vysokej miere z nárastu pracovných miest na čiastočný úväzok, že u starších zamestnancov naďalej vládne zjavný nedostatok primeraných pracovných miest a predovšetkým u mladých ľudí možno konštatovať veľký nárast netypických (neštandardných) foriem zamestnania, z ktorých niektoré nie sú právne a sociálne dostatočne zabezpečené.

— Hoci sú pracovné miesta v celej EÚ väčšinou štandardnými pracovnými vzťahmi, je treba konštatovať, že nárast zamest-

— Možnosti integrácie na trhu práce sa pre znevýhodnené skupiny takmer nezlepšili (dôkazom je trvalo vysoká dlhodobá nezamestnanosť, ako aj pomerne vysoká miera